

Rudolf Steiner

Igazság, szépség, jóság

1923. január 19.

Dornach

GA 220

A tudatos emberi fejlődés időszakában *az igazság, a szépség és a jóság* mindig eszményképként szerepelt. Ezzel a három ideállal jellemezték az emberi törekvés célját. Bölcs ösztönszerűséggel nevezték ezt a három princípiumot az emberiség nagy, elérendő céljának. A régi időkben többet tudtak az ember lényéről és a világgal való összefüggéséről és ezért az igazságról, a szépségről és a jóságról is. Ma csak absztrakciónak tartják, de akkoriban konkrét képzeteket fűztek hozzá. A szellemtudomány, amikor az igazságról, a szépségről és a jóságról beszél, ismét konkrétumokra mutat rá. Természetes, hogy ez a mai kor ízlését nem elégíti ki. A mai korszak, ha olyasmiről van szó, ami felette áll az általánosan ismert dolgoknak, szereti a határozatlant, ködöset. Foglalkozunk most azzal, hogy az igazság, a szépség és a jóság hogyan függ össze az ember mivoltával.

Lelki szemünk elé állítva az embert, elsősorban fizikai teste van előttünk. Ezt a fizikai testet ma csak nagyon külsődleges módon szemléljük. Nincsen tudata róla az embereknek, hogy az emberi fizikai test, formájára és tevékenységi lehetőségére vonatkozólag a legkisebb részletéig is a születés előtti létben épül fel. A születés előtti létben pedig az ember a szellemi világban él. A szellemi világban az ember a szellemi lényekkel együtt dolgozik a fizikai test *szellemi alakjának* létrehozásán. Amit pedig fizikai testként hordunk magunkon, egyszerűen annak a *szellemi csírának* a fizikai képmása, amelynek kialakításán születése előtti létében dolgozott az ember. Itt, a földi létben érezzük, hogy a fizikai testet magunkon hordjuk. De a mai embernek nincs pontos tudata erről az érzésről. *Az igazságról* beszélünk, és nem tudjuk, hogy az igazságérzet a *fizikai test* hordozásának érzésével függ össze. Kétféleképpen viselkedhet az ember, ha egy ténnyel áll szemben. Vagy szigorúan az egzakt valóságot követi, azt, ami igaz, vagy pontatlanságból, talán lustaságból, esetleg hazug volta miatt ellene szegül és olyan fogalmakat alkot, amelyek nem fedik a valóságot. Ha valamiről az igazságot gondoljuk, összhangban vagyunk a fizikai test hordozásának érzésével, a fizikai test születés előtti létével való összefüggésével. Ha lustaságból vagy hazugságból a valóságnak meg nem felelő fogalmakat alkotunk, mintegy lyukat fúrunk a születés előtti léttel való összefüggésekbe. *Amikor hazudunk, elszakítjuk a születés előtti léttel összekötő szálakat.* A születés előtti létben roppant finom szövödéket dolgozunk ki, mely mintegy összehúzódva hozza képmását, a fizikai testet létre. A fizikai testet sok szál köti a születés előtti léthez, a hazugság pedig elszakítja ezeket a szálakat. A mai, pusztán csak értelmi tudat, a tudati lélek korszakának sajátossága, nem észleli, hogy a hazugság ezeket a szálakat elszakítja. Ezért van az, hogy az ember kozmikus léttel való kapcsolatára vonatkozólag tévedésben élünk.

A mai ember csupán valamiféle fizikai dolognak látja az egészséget, holott, ha a hazugsággal elszakítja az ember a születés előtti léthez kötő szálakat, a fizikai testre igen nagy hatással van, kiváltképpen az idegrendszer konstrukciójára van erős hatása. Érezzük, hogy van fizikai testünk, és szellemi létünk érzését ez adja meg. Szellemi létünk érzése attól függ, hogy megvannak-e a fizikai testet a születés előtti léttel összekötő szálak. Ha elszakadnak, léte érzése helyett az embernek pótlást kell teremtenie, - ezt öntudatlanul teszi meg. És rá van utalva, hogy lét-érzését konvencionális ítéletekre alapítsa. Erre a lét-érzésre vonatkozóan az emberiség lassanként bizonytalanságba jutott, amely elér a fizikai testhez is. A tisztán szellemi létezés érzése, amelyet annál erősebben találunk meg, minél régebbi korokba megyünk vissza, alig van meg.

Arra gondoljunk csak, hogy sok minden által akar az ember valami lenni, csak éppen belső szellemi élete révén nem. Lét-érzése alapját hivatásában vagy címében keresi, titkár akar lenni vagy igazgató, és azt hiszi, hogyha valamilyen címmel illeti a konvenció, ő már az is, holott léte alapját minden külsőségtől függetlenül, bensőségességében kellene megtalálnia.

Mi erősíti meg létezésében az embert? Itt, a Földön, egy olyan világban élünk, amely képmása csak a valóságnak, ezért a fizikai világot akkor értjük csak meg, ha a valóság képmásának látjuk, de a valóságot

érezniük kell magunkban, érezniük kell, hogy a szellemi világgal összefüggésben vagyunk. Ez pedig csak akkor következhet be, ha épségben van mindaz meg, ami összeköt bennünket a születés előtti léttel.

A születés előtti léttel pedig az köt bennünket össze, ha föltétlenül igazak vagyunk. Létérzésünket semmi sem erősíti jobban, mint az igazságérzet és az igazságosság. Ha kötelességünknek érezzük előzetesen tüzetesen megvizsgálni, hogy mit mondunk ki, ha kötelességünknek érezzük megkeresni a határokat, amelyek között mondhatunk valamit, hozzájárulunk vele, hogy az emberhez méltó létérzés igazán, belsőleg konszolidált legyen. Ez a létérzés pedig azzal függ össze, hogy érezzük fizikai testünkben a szellemiséget. Fel kell ismernünk, hogy fizikai testünk az igazsággal igen szoros kapcsolatban van.

Étertestünket a születés előtti létben szerezzük meg, rövid idővel azelőtt, hogy leszállunk a Földre. Összevonjuk az éteri világ erőit, hogy kialakítsuk étertestünket. A régi emberiség sokkal többet tudott a mainál az étertestre vonatkozólag is. A mai embernek nincs érzéke az étertest átélése iránt, hiszen az étertest reális voltát ki is gúnyolja. Az étertest átérzését pedig *a szépség* élménye erősíti meg.

Amikor az igazság valóságos élménnyé válik, helyesen vagyunk benne fizikai testünkben. Ha van szépérzékünk, helyesen vagyunk benne étertestünkben. *A szépség* ugyanolyan szorosan *az étertesthez* kapcsolódik, mint *az igazság a fizikai testhez*.

Amit most mondtam, abból derül ki a legvilágosabban, hogy a művészetnek milyen nagy a jelentősége. És ez minden művészetre vonatkozik. Ha egyetlen hús és vér ember áll előttünk, tudjuk, hogy egy a sok közül. Egyetlen ember létének nincs semmi értelme. Hozzá tartozik az ember a többi emberhez és azok is öhozzá tartoznak.

Fontoljuk csak meg, hogy a fizikai, földi embernek a többiek nélkül milyen kevés gyökere van a földi létben. De amikor az embert ábrázoljuk a művészetben, a szobrászatban, a festészetben vagy a drámában, önmagában véve kielégítő, önmagában lezárt alkotni törekszünk, olyat, aki az egész világot magában hordja, ahogyan étertestünkben is valóban benne hordjuk szinte az egész világot, mert az étererőket, hogy kialakítsuk a földi léthez szükséges étertestet, az egész világból vonjuk össze.

A régi korokban több érzéke volt az emberiségnek a szépség iránt, - persze ahhoz, amit ők tartottak szépnek, - de mindenképpen több érzékük volt hozzá, mint a mai emberiségnek. A valóság pedig az, hogy a szó igazi értelmében nem is lehetünk szépérzék nélkül emberek, mert szépérzékkel rendelkezni annyit jelent, mint az étertestet elismerni. Ha nincsen szépérzékünk, azt jelenti, hogy az étertestet megtagadjuk, nem ismerjük el.

Minderről a mai embernek semmi tudata sincs. Ha templomához közeledett, vagy az isten-szobrot meglátta a templomban a görög ember, melegséget, szinte belső napfényt érzett. Úgy érezte, hogy az egyes szerveibe áramló sugárzó erővel áldják meg. Templomába belépve és az isten-szobrot meglátva, teljes szívéből mondhatta, hogy ujjai megformálódását soha nem érzi olyan világosan, még legkülsőbb tájékaig is, mint amikor az isten szobra van előtte. Soha nem érzi annyira, szinte belülről kifelé a homloka domborulatát, mint amikor belép a templomba és az isten szobrát látja. A görög ember a szépség láttán úgy érezte magát, hogy belső melegséggel, érzésekkel és fénnel hatják át, megáldja az isten.

Ez pedig nem egyéb volt éterteste átérzésénél. És a görög ember a csúnyaság láttán egészen mást érzett még, mint a modern ember. A mai ember legfeljebb absztrakt formában és az arca összpontosítva éli át a rútságot. Egész testén végigfutott a görögnek a hideg a rútság láttán és libabőrös lett, amikor nagyon rútat látott. A régebbi korokban még nagymértékben megvolt az étertestnek ez a reális átérzése. Az emberiség fejlődése folyamán elvesztettük ember-voltunk egy részét. Minderről semmit sem tud a modern ember, amiről most beszéltem, mert hiszen a feje szerint ítél meg mindent, mert a racionális értelem, az elvontság szerve éppen a fejben van.

Azzal, hogy az ember az igazságért és az igazságosságért lelkesedik, legalább egy halvány kis érzés keletkezik lelke tudat alatti mélységeiben, amely a születés előtti léttel összeköti őt. Az olyan korszaknak pedig, amelynek a születés előtti léthez nincs érzéke, nincs igazi érzéke az igazsághoz és az igazságosságához sem. Ha az igazságérzékünk jól és erősen fejlett, szoros kapcsolatot létesítünk a születés előtti múlttal, de egyúttal elszomorodunk a jelenen. Ha becsületes lelki életet élünk és az igazságért és az igazságosságért lelkesedünk, a jelen éppen akkor szomorít el bennünket, amikor megvan bennünk ez a lelkesedés, vigaszt pedig csak az nyújthat, ha lelkünket a felragyogó szépség hevíti át. A szépség öröme váltja a szomorúságot, amely akkor fog el bennünket, ha az igazságért lelkesedünk és úgy érezzük, hogy voltaképpen csak a születés előtti létben van meg az igazság, - itt, a földi világban, az igazságnak csak az

utóhangját élhetjük át. Amikor elhagytuk a születést megelőző világot, voltaképpen azt veszítettük el, hogy régebben benne álltunk az igazság szubsztanciájában. A születés előtti léttel csak az igazságért lelkesedve maradhatunk kapcsolatban.

Az igazi szépezzék már itt, a földi létben is összeköt a születés előtti léttel. A nevelésben, minden külső kultúrában és civilizációban a szépség jelentőségének értékelése igen fontos lenne. A rút gépekkel, füsttel, csúf gyárkéményekkel tele kultúrvilág, amelyből hiányzik a szépség, olyan világ, amely nem akar a születés előtti léthez kapcsolódni, sőt, az embert kiszakítja a születés előtti létből. Nem hasonlat, hanem teljes igazság, hogy egy gyárváros mindazon démonok kedvenc tartózkodási helye, akik el akarják az emberrel felejtetni, hogy születése előtt a szellemiségben élt.

Ha átadja magát a szépségnek az ember, az az ára, hogy tudnia kell, hogy a szépségnek nem a valóságban van a gyökere. Minél szebbnek ábrázoljuk például az ember alakját művészi úton, annál jobban be kell magunknak vallani, hogy a fizikai lét külső valóságának ez nem felel meg, vigasz csupán, amely addig a pillanatig tart, míg át nem lépünk a halál küszöbét.

Állandóan itt van a szellemiség világa, amelyben a születés előtti lét idején teljesen benne élünk. A kezünket kinyújtva, szinte abba a világba nyújtjuk bele, amely a szellemiség és ahol a születés előtti létben voltunk. De annak ellenére, hogy mindig itt van körülöttünk ez a világ, csak a legöntudatlanabban tudunk hozzá kapcsolódni, ha az igazságért lelkesedünk. De amikor a szépezzék, a szépségért hevülünk, már itt, a földi létben kapcsolódunk hozzá.

Igaznak lenni annyit jelent magasabb, szellemi értelemben véve, hogy a szellemiségben éltünk a születés előtti lét folyamán és ezt nem felejtettük el. A szépségért hevülni annyit jelent, hogy lelki átélésünkben újra a születés előtti lét szellemiségéhez kapcsolódunk, legalábbis képszerűen.

De a reális erőt, amely az embert közvetlenül abba a világba vezet, ahonnan - egyszerűen csak azért, mert emberi lény - eltávozott, amikor a földi létbe került a születés előtti létből, hogyan szerzi meg?

Úgy, hogy *jósággal*, olyan jósággal telítődik, amely törődik a másik emberrel, nem elégszik meg vele, hogy az ember csak önmagáról tudjon, csak saját maga iránt érdeklődjön és csak azt érezze, ami a saját mivoltában van. Feltöltődik azzal a jósággal, melynek erejével saját lelkiségét át tudja vinni az ember a másik lény sajátosságába, egy másik lény élményébe. Az ilyen jóság sok erőt jelent az ember lelkiségének. És olyan erők ezek, hogy valóban áthatják az embert valamivel, ami a születés előtti létben, vagyis teljes ember-voltában hatotta őt át. A szépségen keresztül ahhoz a szellemiséghez kapcsolódunk, legalábbis képben, amelyet akkor hagytunk el, amikor a fizikai létbe kerültünk. Ha pedig jó emberek is vagyunk, nemcsak képben kapcsolódunk földi létünkkel a születés előtti léthez, hanem reálisan is. A jó ember az, aki egy másik ember lelkiségébe át tudja árasztani saját lelkiségét. Alapjában véve pedig minden moralitás, minden igazi moralitás ettől függ. Mert a moralitás egy olyasvalami, ami nélkül nem tartható fenn a földön élő emberiség társadalmi konfigurációja.

Voltaképpen a moralitás azokban a legjelentősebb akarati impulzusokban éli ki magát, amelyek magas rendű morális cselekedetekben válnak valóra, de már mint lelkünket átható és megragadó impulzusok azzal kezdődnek, hogy mélyen érint, ha mások arcán a gond redőit látjuk, és hogy ilyenkor a gondnak ezek a redői belevésődnek legalábbis asztráltestünkbe. Mert amint az igazságérzetet az fejezi ki, hogy jól helyezkedünk el fizikai testünkben, amint a szépség átélése, ha a szépségért hevülünk, az étertestünkben nyilatkozik meg, ugyanígy a jóság az ember asztráltestében él. Az asztráltest pedig nem lehet egészséges, nem helyezkedhetik bele megfelelően a világba, ha azt, ami a jóságból ered, nem tudjuk belevinni.

Az igazság a fizikai testtel, a szépség az étertesttel, a jóság pedig az asztráltesttel van rokonságban. Így konkrétumokhoz jutottunk az igazság, a szépség és a jóság elvont fogalmi helyett, és amit az emberiség e három fogalom alatt ösztönösen megérezett, az ember valóságos lényére vonatkoztathatjuk.

Ez a három eszmény kifejezésre juttatja, hogy az ember, ha ember módjára, nem pedig konvencionálisan, vagy természeti módon él fizikai testében, és ha elevenebbé teszi szépezzékével étertestét, ha asztráltestét a jósággal fejleszti, teljes értékű emberré képes válni. Aki nem érez meg valamit az étertest megmozdulásából, amit a görög ember a szépség láttán megélt, nincs is igazán szépezzéke. Ami szép, megbámulhatjuk, vagy át is élhetjük. Ma a szépet legtöbbszörre megbámulják csupán, ekkor az étertest nem mozdul meg. A bémészködés még nem átélés. De abban a pillanatban megmozdul az étertestünk, amikor átéljük a szépséget.

Tehetjük a jót azért is, mert az a szokás, hogy jót tegyünk, mert ha rosszat teszünk, megbüntetnek, vagy mert más emberek előtt nincs tekintélyünk, ha rosszat cselekszünk, és így tovább. De a jó iránt érzett

szeretetből cselekedhetünk jót, abban az értelemben, ahogyan megírtam évtizedekkel ezelőtt „A szabadság filozófiájá”-ban (GA 4). A bennünk rejlő jó ilyenfajta átélése mindig az emberi asztráltest fejlődéséhez, kiteljesedéséhez vezet. És hogy mi a jó, voltaképpen akkor tudjuk csak igazán meg, ha átérzünk valamit az emberi asztráltestből.

Ha pedig a jóért, az igazi, valódi, a szeretetben átölelt jóért való lelkesedés nem vezet az asztráltest átéléséhez, absztrakt megismerés, elvont beszéd marad csupán.

A jó átélése tehát nem olyasmi, mint a szépségé, amely csak képben kapcsolódik a születés előtti léthez, a halál kapuján túl pedig megszűnik, hanem reális kapcsolódás ahhoz a világhoz, amelyről azt mondtam, hogy mindig itt van körülöttünk, csak ki kell érte nyújtanunk a kezünket, de a fizikai létben el vagyunk választva tőle mégis. A jó átélése igazi, reális kapcsolat és közvetlenül bevezet abba a világba, ahová a halál küszöbét átlépve jutunk.

A halálon túl is fennmaradó erők vannak abban, amit igazi jóságban élve valósítunk meg itt a Földön. Alapjában véve a születés előtti létből való örökség az igazságérzet, szépérzék pedig azért van bennünk, mert a szellemiséggel való születés előtti kapcsolatról legalább képet akarunk kapni a földi létben. Bennünk él azonban a szükségszerűség is, hogy a jóság ereje kifejlesztésével valóságos kapcsolatot tartsunk fenn a szellemiséggel, el nem szakadva tőle.

Igaznak lenni azt jelenti, hogy megfelelő módon függünk össze a szellemi múlttal. Szépérzékkel bírni azt jelenti, hogy itt, a fizikai világban, nem tagadjuk meg a kapcsolatot a szellemiséggel. Jónak lenni azt jelenti, hogy egy jövőbeli szellemi világ csíráját neveljük.

A múlt, a jelen és a jövő fogalma az emberi élet teljességében a három másik, konkrétan felfogott fogalomtól, *az igazságtól, a szépségtől és a jóságtól* jelentős tartalmat nyer.

Az igazságérzetet nélkülöző ember megtagadja szellemi múltját, a hazug ember elvágja a szellemi múltjával összekötő fonalakat. A nyárspolgár, ha megveti a szépet, olyan helyet akar magának megalapozni a Földön, ahová nem világít be a szellem Napja, ahol szellem nélküli árnyékban sétálhat. Aki megtagadja a jóságot, voltaképpen szellemi jövőjéről mond le és azt akarja, hogy a szellemi jövőt másképpen, kívülről, gyógyyszerként kapja meg.

Mély ösztönösség tette *az igazságot, a szépséget és a jóságot* az emberi törekvések legnagyobb eszményeivé, voltaképpen azonban a mi korunk tud csak igazi tartalmat adni ezeknek a szinte már üres szavakká vált eszményeknek.

Fordította: dr. Szilágyi Jenőné